

ВИЯВЛЕННЯ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ ЗМІНИ КОМПОЗИЦІЙНО-КОНСТРУКТИВНИХ ПАРАМЕТРІВ ЖІНОЧИХ ГОЛОВНИХ УБОРІВ

У статті проведено теоретичне дослідження, об'єктом якого є жіночі головні убори 2000–2017 років. В процесі досліджень виділено ряд типових головних уборів, які найчастіше зустрічаються в цей період, а саме: капелюх канотье, кашкет, капелюх ковбойський, берет, кепка. Досліджено головні убори за об'ємністю форми, лінією присаду, способами формоутворення, ступенем прилеглості, матеріалами тощо, що дозволило виявити варіативні параметри форми. Ці параметри можна використовувати для прогнозування модних тенденцій в майбутньому, що є актуальним як для масового, так і для індивідуального виробництва головних уборів в ручному та автоматизованих режимах.

Ключові слова: головний убір, лінія присаду, мода, об'ємність форми, капелюх канотье, кашкет, капелюх ковбойський, берет, кепка.

M.S. VYNNYCHUK, I.V. TORAK, G.S. REVINA, N.O. KOLOTYLO

Kyiv National University of Technologies and Design

DETERMINING THE LAWS OF THE CHANGE OF COMPOSITE CONSTRUCTION PARAMETERS OF WOMEN'S HEADRESS

Abstract - The article is devoted to theoretical research, the object of which are women's hats 2000-2017 years. In the process of research, a number of typical hats that are most common in this period are identified, namely: a bonnet hat, a hat, a cap, a cowboy hat, a beret, a cap. The hats were investigated according to the volume of the shape, the line of the appendix, the methods of forming, the degree of adherence, materials, etc., which allowed to reveal variational parameters of the form, namely: the width of the product; height of head of headpiece; angle of inclination of fields; length of field. The results of our comparative analysis of outlines of women's hats are presented in the form of iconic models for selected groups of products. The size of the volume of the shape of the headpiece was determined by the width of the product relative to the diameter of the head of the head dnon. and the height of the head of the product in hats. The average value of the angle of inclination of fields hat changes every year. The maximum inclination angle of the cowboy hat was observed in 2006 - < 49°, and for the bonnet hat in the year 2017 - < 22.5°. The minimum angle of a cowboy hat in 2008 is < 7.5°, and for the bonnet hat in 2013 - < 5°. For the average value of the length of the hat field, a characteristic change in the indicators of each year. Observe both smooth transitions and rapid variations in the mean values of the length of the hat field. The maximum average value of the length of the field of the hat of the cowboy was observed in 2017 10.5 cm, and for the bonnet hat in 2003 was 18.3 cm. The minimum average value of the length of the field of the hat of the cowboy was observed in 2007, 3.92 cm, and for the bonnet hat in 2002 is 3.9 cm. Studies have shown that each constructive parameter has its own range and nature of change, which depends on various factors, mainly from fashion trends. These parameters can be used to predict fashion trends in the future, which is relevant both for mass production and for individual production of headgear in manual and automated modes.

Key words: headress, spit line, fashion, volumetric form, bonnet hat, hat, cowboy hat, beret, cap.

Вступ

За багато століть мода на головні убори зазнавала значних змін і в стилі, і в способах виробництва. Проектування актуальних форм одягу, головних уборів, аксесуарів неможливе без знання та розуміння механізму моди, причин її виникнення, розвитку та закономірностей. Усе це необхідно знати дизайнеру, модельєру-конструктору головних уборів, щоб уловити розмаїття тенденцій моди та перенести їх в конструкцію, з урахуванням новітніх матеріалів та способу формоутворення.

Напрямки сучасної моди, проектування і виготовлення головних уборів ХХ століття розглянуто у працях: Н.Я. Замойської [1], М.В. Колосніченко, К.Л. Процик [2], Е.Б. Булатової [3]; вплив форми головного убору на сприйняття обличчя людини висвітлено в роботах Л.Б. Ритвінської [4], І.В. Васильєвої [5]; методи проектування головних уборів з поліпшеними показниками антропометричної відповідності розглянуто в роботі О.С. Васильєвої [6]. І все ж завдання врахування модних тенденцій та передбачення їх розвитку, тобто прогнозування форм та видів головних уборів залишається невирішеним.

Постановка завдання

Метою даного дослідження є ретельне вивчення модних тенденцій головних уборів, виявлення основних видів головних уборів ХХІ ст., об'ємних форм, які зустрічаються, новітніх матеріалів тощо з метою прогнозування тенденцій моди головних уборів на декілька років вперед, що є актуальним як для масового, так і для індивідуального виробництва головних уборів в ручному та автоматизованих режимах.

Результати дослідження

Костюм передбачає наявність певної системи, до основних елементів якої належать одяг, взуття, аксесуари, зачіска і макіяж. Аксесуар (від франц. *accessoire*, від лат. *accessorius* – додатковий) доповнення до костюму, який надає йому закінчений вигляд. У моді аксесуар – дуже важлива складова частина образу, стилю одягу. Аксесуари змінюються разом із модою. За призначенням можна виділити функціональні, функціонально-декоративні та декоративні аксесуари (рис. 1) [7].

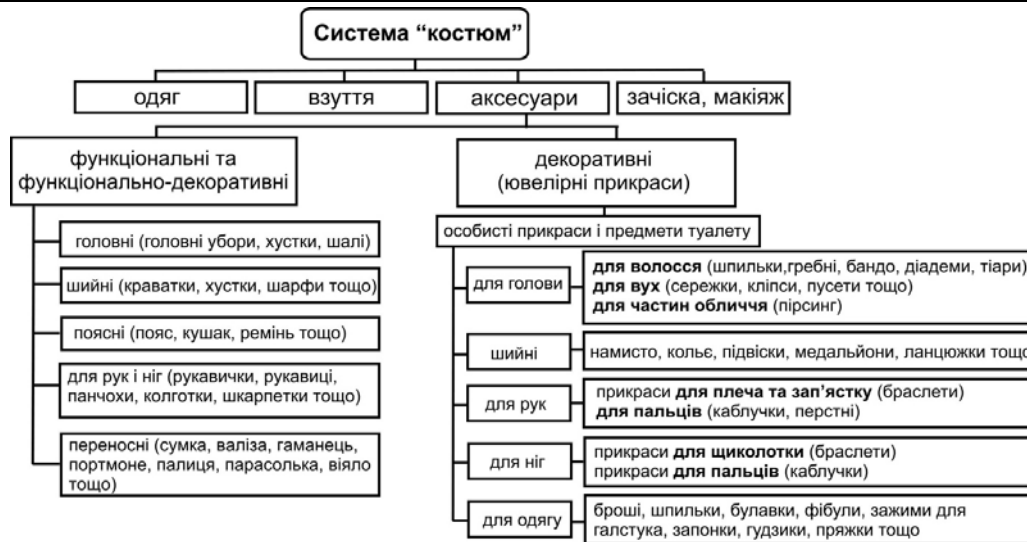

Рис. 1. Елементний склад системи «костюм»

Головний убір відноситься до функціональних або функціонально-декоративних елементів костюму, він завершує усю систему форм костюму, а також він більше, ніж інші частини костюма (взуття, прикраси) визначає соціальну значущість костюма в цілому та його естетичну цінність. Саме у головному уборі можуть втілюватися морально-етичні норми, яким відповідає костюм. За певних умов виникають нові типи або конкретні художньо-конструктивні вирішення головних уборів, що відповідають вимогам моди або костюма, створеного для нових видів діяльності людини.

Пластична спряженість головних уборів і костюму в цілому характеризується поступовими переходами від однієї частини форми до іншої, розвитком пластики форми за принципом взаємозв'язку елементів структури. Співвідношення об'ємів одягу і головного убору, розвиток їх в просторі, знаходиться в обернено пропорційній залежності. При збільшенні загальної маси головного убору плечовий пояс прагне до своєї природної форми, а іноді візуально зменшується за допомогою конструктивних ліній. І навпаки, активне розширення і наповнення плечового поясу вимагають легкого, мініатюрного головного убору (рис. 2) [8].

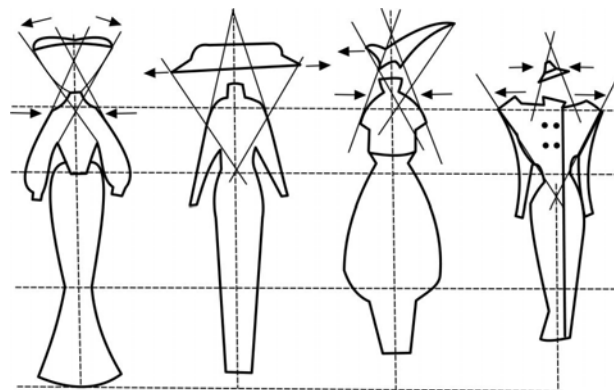

Рис. 2. Взаємодія форм і ліній головних уборів

Зі зміною моди на різні форми костюма змінювалися і варіанти та способи носіння головних уборів. Важливою характеристикою форми, стилю і образу головного убору є лінія присаду. Присада – це лінія, яка проходить у місці членування (або переходу) головки в криси, а за відсутності останніх відповідає нижньому краю головки головного убору. Розміщення лінії присаду, як відомо [5], визначає положення головного убору на голові та суттєво впливає на масу головного убору. Лінія присаду також є важливою характеристикою форми, стилю та образу головного убору. Аналіз показує [3], що зміна розміщення лінії присаду головного убору разом з іншими його характеристиками належить до факторів, які сприяють його еволюції.

В роботі Ритвінської Л.Б. [4] представлені дослідження зміни лінії присаду відносно розмірної лінії обхвату голови Огол.гор., виділено найбільш характерні посадки головного убору протягом ХХ ст. Проведений аналіз дав змогу зробити висновок, що у ХХ ст. присад головного виробу змінювався, в основному, протягом 2 – 4 років (рис. 3).

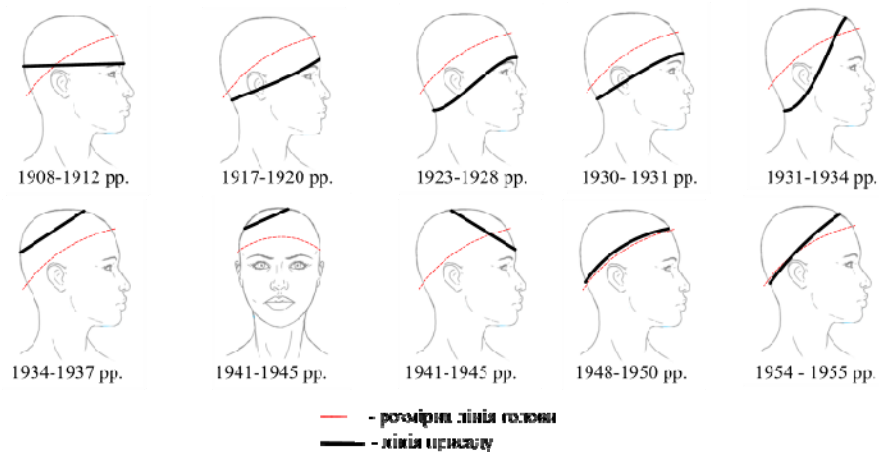

Рис. 3. Зміна положення лінії присаду головного убору відносно розмірної лінії обхвату голови в 1908–1955 рр.

Для дослідження зміни положення лінії присаду в XXI столітті нами було проаналізовано близько 180 жіночих головних уборів весняно-осіннього сезону. Досліджено головні убори з 2000 по 2017 роки за їх різновидами, об'ємністю форми, лінією присаду, способами формоутворення, ступенем прилеглості, матеріалами тощо. Виявлено, що стрімкий розвиток моди XXI ст. не дозволяє зробити чіткий аналіз зміни лінії присаду головних уборів. Це зумовлено великою різноманітністю головних уборів, поєднанням різних стилів та матеріалів. Тому, положення головного убору відносно розмірної лінії обхвату голови протягом одного року має декілька видів присаду (рис. 4). І в зв'язку з цим виділено ряд типових головних уборів, які найчастіше зустрічаються, а саме: капелюх канотье, кашкет, капелюх ковбойський, берет, кепка.

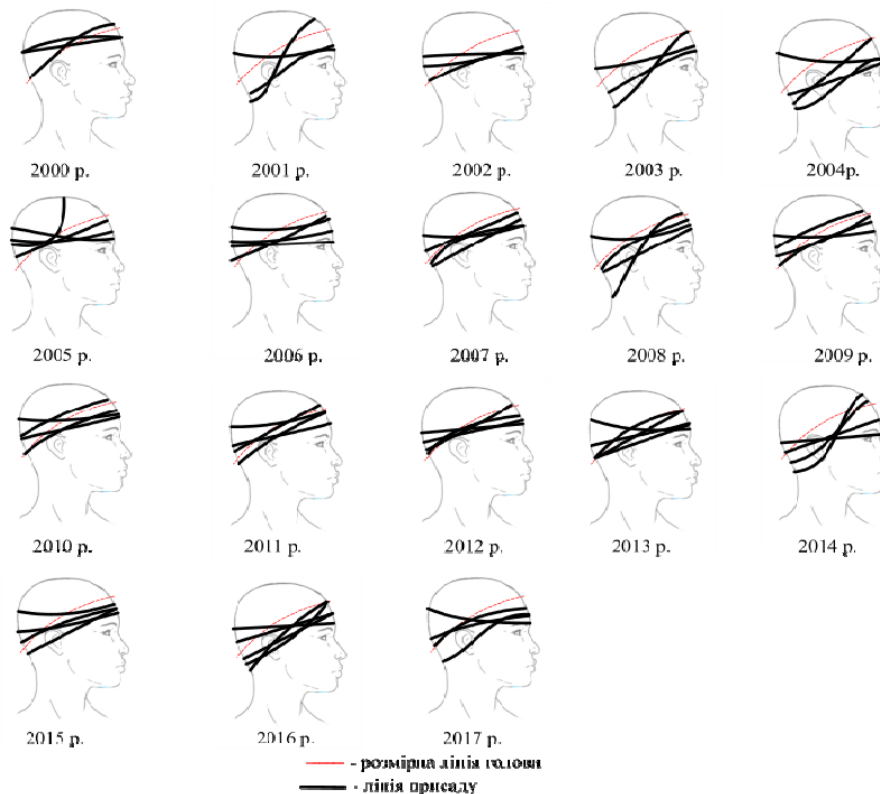

Рис. 4. Зміна положення головного убору відносно розмірної лінії голови в 2000–2017 рр.

Результати проведеного нами порівняльного аналізу обрисів жіночих головних уборів модних форм 2000-2017 років (рис. 5) надано у вигляді іконічних моделей за виділеними групами виробів. Це дослідження дозволило визначити варіативні параметри об'ємності форми, а саме: ширина виробу; висота головки головного убору; кут нахилу крил; довжина крил (рис. 6).

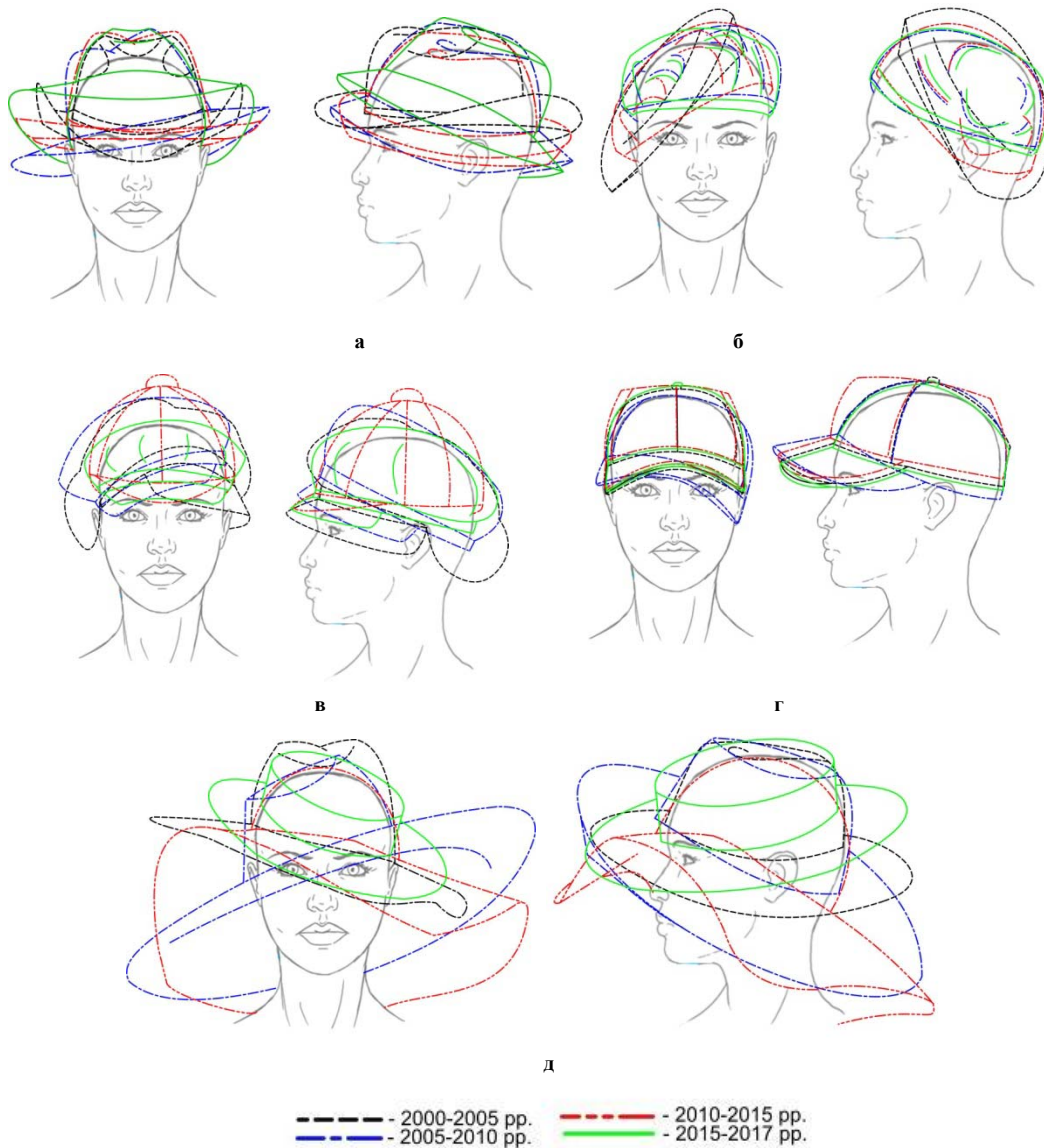

Рис. 5. Іконічні моделі головних уборів жіночих:
 а – капелюх ковбойський; б – берет; в – кашкет; г – кепка; д – капелюх канотье

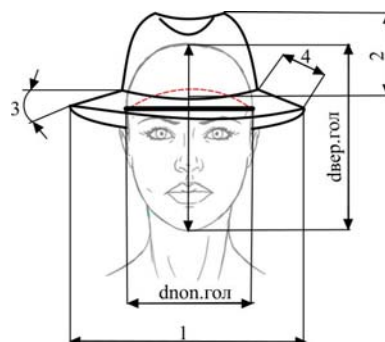

Рис. 6. Схема вимірювання конструктивних параметрів головного убору: 1 – ширина виробу; 2 – висота головки; 3 – кут нахилу крис; 4 – довжина крис

Виявлено, чітке розмежування за ступенем об'ємності форми: в різний період років об'ємність змінювалась від щільно прилягаючих головних уборів до середніх за об'ємом і навпаки, також в деякі роки спостерігаються головні убори великого об'єму.

На початку 2000 років головні убори були не досить розповсюджені, це спричинено впливом 90-х років минулого століття, коли головні убори відійшли на другий план. Та вже з 2005 року головні убори набувають своєї популярності. Збільшується різновидність головних уборів, з'являються капелюшки з різною довжиною крис, змінюються класичні головні убори на фантазійні. Найбільш стрімкий розвиток відбувається з 2010 року, з'являються нові форми головних уборів, повертаються форми капелюхів минулого століття, збільшується об'єм. В період з 2010 по 2015 роки набувають популярності капелюхи з

крисами: кльош, болеро, канотье, капелюх рибальського типу, чоловічого спортивного типу. Стають менш популярними берети з козирком і без, каскетки без крис, кепі.

В 2016-2017 рр. радикально змінюється напрямок моди на головні убори, з'являються головні убори 2000-х років, повертається популярність на берети, каскетки, кашкети, кепі тощо. Також можна чітко спостерігати зменшення об'ємності форми, появу нових видів головних уборів, використання новітніх матеріалів та способів формоутворення.

Величина об'ємності форми головного убору визначалась шириною виробу (Швир.) відносно поперечного діаметра голови $d_{\text{поп.гол.}}$ та висотою головки виробу у капелюхах (рис. 6). Зміну величин об'ємності форми головного убору за основними ділянками з 2000 по 2017 роки показано на графіках (рис. 7, 8).

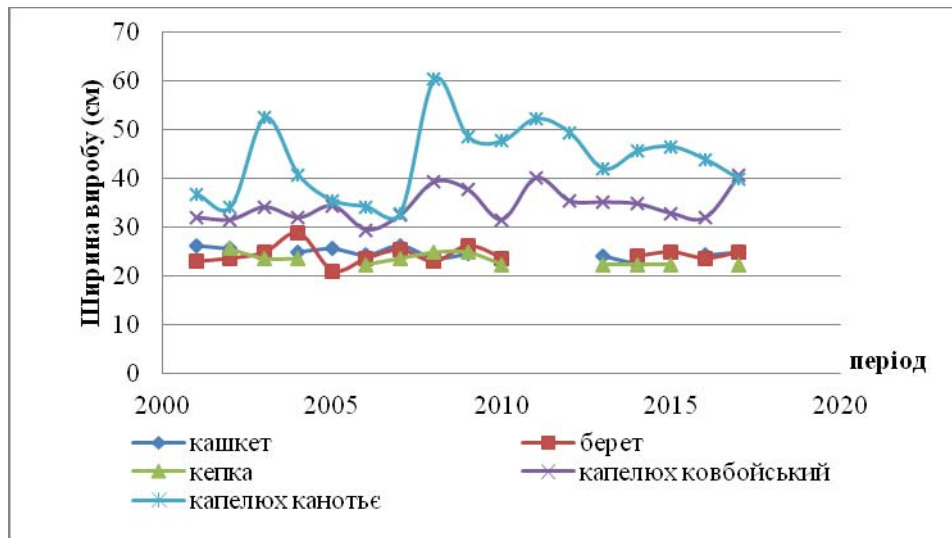

Рис. 7. Зміна ширини виробів в 2000–2017 рр.

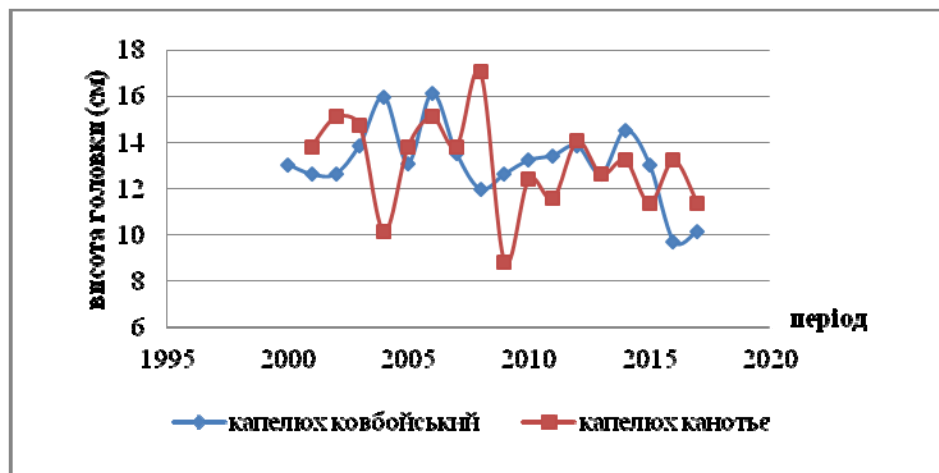

Рис. 8. Зміна висота головки виробів в 2000–2017 рр.

В період 2000–2007 рр. величина об'ємності форми була невеликою і коливалась в межах Швир. = 36,8 – 42,0 см. Стрімке зростання об'ємності форми головного убору почалось з 2008 року – Швир. = 60,4 см, досягло свого піку в 2011 році – Ш вир. = 73,5 см, та почало стрімко спадати, вже в 2017 році – Ш вир. = 42,0 см.

Максимальне значення висоти головки для капелюха ковбойського спостерігалось в 2006 р. – Вгол = 16,1 см; а для капелюха канотье в 2008 р. – Вгол. = 17,0 см. Мінімальне значення висоти головки для капелюха ковбойського спостерігалось в 2016 р. – Вгол = 9,7 см; а для капелюха канотье в 2009 р. – Вгол = 9,7 см.

На рисунках 9, 10 представлені результати аналізу зміни кута нахилу крис та зміни довжини крис капелюхів у 2000–2017 роках.

Рис. 9. Зміна кута нахилу крис виробів в 2000–2017 рр.

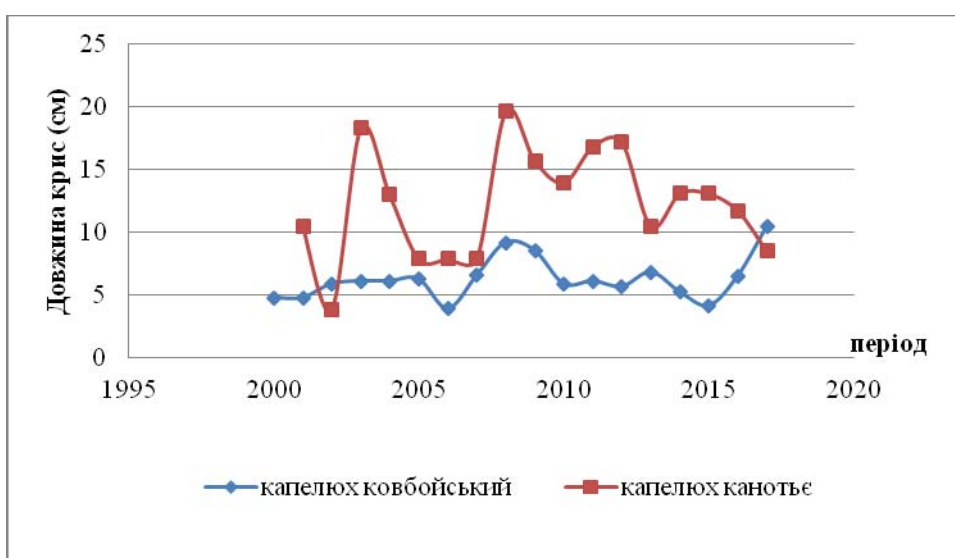

Рис. 10. Зміна довжини крис виробів в 2000–2017 рр.

Середнє значення кута нахилу крис капелюхів кожного року зазнає змін. Максимальний кут нахилу крис капелюха ковбойського спостерігався в 2006 р. – $<49^\circ$, а для капелюха канотье в 2017 р. – $<22,5^\circ$. Мінімальний кут капелюха ковбойського в 2008 р. – $<7,5^\circ$, а для капелюха канотье в 2013 р. – $<5^\circ$.

Для середнього значення довжини крис капелюхів, характерна зміна показників кожного року. Спостерігають як плавні переходи, так і стрімкі перепади показників середнього значення довжини крис капелюха. Максимальне середнє значення довжини крис капелюха ковбойського спостерігалось в 2017 р. – $D_{крис} = 10,5$ см, а для капелюха канотье в 2003р. – $D_{крис} = 18,3$ см. Мінімальне середнє значення довжини крис капелюха ковбойського спостерігалось в 2007 р. – $D_{крис} = 3,92$ см, а для капелюха канотье в 2002 р. – $D_{крис} = 3,9$ см.

Проведені дослідження показали, що кожному конструктивному параметру притаманний свій діапазон та характер змін, який залежить від різних факторів, в основному від тенденцій моди.

Висновки

В процесі досліджень жіночих головних уборів 2000–2017 років виділено ряд типових головних уборів, які найчастіше зустрічаються в ці періоди, а саме: капелюх канотье, кашкет, капелюх ковбойський, берет, кепка. Досліджено головні убори за об'ємністю форми, лінією присаду, способами формоутворення, ступенем прилеглисті, матеріалами тощо, що дозволило виявити варіативні параметри форми. Ці параметри можна використовувати для прогнозування модних тенденцій в майбутньому, що є актуальним як для масового, так і для індивідуального виробництва головних уборів в ручному та автоматизованих режимах.

Література

1. Замойская Н.Я. Головные уборы / Н.Я. Замойская – М. : Народное творчество, 2002. – 104 с.
2. Колосніченко М. В. Мода і одяг. Основи проектування та виготовлення одягу / М. В. Колосніченко, К. Л. Процик. – К. : КНУТД, 2011. – 238 с.
3. Булатова Е.Б. Моделирование и конструирование головных уборов : учебное пособие для вузов /

- Е.Б. Булатова. – М. : Издательский центр Академия, 2007. – 112 с.
4. Рытвинская Л.Б. Проектирование и производство головных уборов / Л. Б. Рытвинская, И. Г. Смородина, Л. А. Меркулова. – М. : Легпромбытиздат, 1987. – 288 с.
5. Ергономіка і дизайн. Проектування сучасних видів одягу : навчальний посібник / М.В. Колосніченко, Л.І. Зубкова, К.Л. Пашкевич, Н.В. Остапенко та ін. – К. : ПП «НВЦ Профі», 2014. – 386 с.
6. Васильева О.С. Удосконалення дизайн-проектуювання головних уборів : автореф. ... дис. канд. техн. наук : 05.18.19 / Васильева Олена Сергіївна. – К. : КНУТД, 2016. – 23 с.
7. Винничук М.С. Аналіз факторів гармонійного поєднання аксесуарів та ювелірних виробів у системі "костюм" / М.С. Винничук, О.В. Колосніченко, К.Л. Пашкевич // Тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції [«Сучасний стан легкої і текстильної промисловості: інновації, ефективність, екологічність»], (Херсон, 12-17 вересня 2017 р.). – Херсон, ХНТУ. – С. 125–126.
8. Торак І.В. Удосконалення процесу проектування головних уборів на основі сучасних інформаційних технологій / І.В. Торак, М.С. Винничук // Тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів [«Наукові розробки молоді на сучасному етапі»] (27-28 квітня 2017 р.) Мін-во освіти і науки України, КНУТД. – К. : КНУТД, 2017. – Т. 1. – С. 147–148.

Referenses

1. Zamoyskaya N.YA. Holovnye ubory / N.YA. Zamoyskaya – М.: Narodnoe tvorчество, 2002. – 104 s.
2. Kolosnichenko M. V. Moda i odyah. Osnovy proektuvannya ta vyhotovlennya odyahu. / M. V. Kolosnichenko, K. L. Protsyk. – К.: KNUVD, 2011. – 238 s.
3. Bulatova E.B. Modelirovaniye u konstruyrovaniye holovnykh uborov. Uchebnoye posobyе dlya vuzov./ E.B. Bulatova – М.: Yzdatelskiy tsentr Akademyya, 2007. – 112 s.
4. Rytvinskaya L.B. Proektirovaniye u proyzvodstvo holovnykh uborov / L. B. Rytvinskaya, Y. H. Smorodyna, L. A. Merkulova. – М.: Lehprombytyzdat, 1987. – 288 s.
5. Erhonomika i dyzayn. Proektuvannya suchasnykh vydiv odyahu: Navchalnyy posibnyk / M.V. Kolosnichenko, L.I. Zubkova, K.L. Pashkevych, N.V. Ostapenko ta in. – К.: PP «NVTs Profi», 2014. – 386 s.
6. Vasylyeva O.S. Udoskonalennya dyzayn-proektuvannya holovnykh uboriv: avtoref. dys. kand. tekhn. nauk: 05.18.19 / Vasylyeva Olena Serhiyivna. – К.: KNUVD, 2016 – 23 s.
7. Vynnychuk M.S. Analiz faktoriv harmoniynoho poyednannya aksesuariv ta yuvelirnykh vyrobiv u systemi "kostyum" / M.S. Vynnychuk, O.V. Kolosnichenko, K.L. Pashkevych // Tezy dopovidey III Mizhnarodnoyi naukovopraktychnoyi konferentsiyi [«Suchasnyy stan lehkoyi i tekstylnoyi promyslovosti: innovatsiyi, efektyvnist, ekolohichnist»], (Kherson, 12-17 veresnya 2017r.). – Kherson, KHNTU. – S.125-126.
8. Torak I.V. Udoskonalennya protsesu proektuvannya holovnykh uboriv na osnovi suchasnykh informatsiynykh tekhnolohiy / I.V. Torak, M.S. Vynnychuk // Tezy dopovidey XVI Vseukrayinskoyi naukovoyi konferentsiyi molodykh vchenykh ta studentiv [«Naukovi rozrobky molodi na suchasnomu etapi»] (27-28 kvitnya 2017 r.) M-vo osvity i nauky Ukrayiny, KNUVD. – К.: KNUVD, 2017. – Т.1. – S.147-148.

Рецензія/Peer review : 10.11.2017 р. Надрукована/Printed :06.02.2018 р.
Рецензент: стаття рецензована редакційною колегією